

EurEau

Zpráva ze zasedání komise EurEau pro odpadní vody EU2 – květen 2019

Marcela Zrubková

Zasedání komise EurEau EU2 pro odpadní vody se konalo ve dnech 9.–10. 5. 2019 v Budapešti (Maďarsko).

Část prvního dne byla věnována plenárnímu zasedání, v jehož úvodu se krátce představila maďarská vodárenská asociace MAVÍZ, která zasedání organizovala. V rámci prezentace byli účastníci seznámeni s fungováním vodárenské asociace, která vznikla v roce 1990 a má více než 160 členů, zmíněn byl také Světový summit o vodě 2019, který maďarská vláda uspořádá již potřetí v říjnu letošního roku v Budapešti.

Následně byli členy komise EU2 odsouhlasen program včetně zápisu z posledního jednání. V rámci plenárního zasedání byli členové informováni o nadcházejících volbách prezidenta EurEau a předsedů odborných komisí EU1, EU2 a EU3, toto jednání bylo tedy posledním se současnými spolupředsedy komise EU2 Greet de Gueldre a Jean-Pierre Silanem.

Co se týká stanovisek a informativních sdělení, které byly předmětem jednání výkonného výboru (WebEx – 15. 3. 2019, Londýn – 30. 4. 2019), byla komise seznámena s posledním vývojem dokumentů. Informativní sdělení „Snižování uhlíkové stopy ve vodárenském sektoru“, „Odstraňování mikropolutantů v čistírnách odpadních vod“ a sdělení týkající se perzistentních, mobilních a toxických (PMT) a velmi perzistentních a velmi mobilních látek (vPvM) byla schválena výkonným výborem, probíhá aktualizace informativního sdělení „Klimatické změny a vodohospodářské služby“, připravováno je informativní sdělení k mikropolutantům. Co se týká stanovisek, výkonný výbor schválil aktualizované stanovisko k mikropolutantům.

V odpolední části se konal seminář zaměřený na léčiva. Předmětem nebyly technologie k odstraňování léčiv, ale současné poznatky o krátkodobých a dlouhodobých účincích léčiv ve vodním prostředí. Příspěvky prezentovali Petra Wallberg

(Sweco/Formas, Švédská výzkumná rada pro udržitelný rozvoj), o potřebě odstranění léčiv v čistírnách odpadních vod a Caroline Moermond (Národní institut zdraví RIVM), o nizozemské národní strategii k léčivům.

Následně zasedala pracovní skupina zaměřená na implementaci evropských směrnic do národní legislativy. Hlavním tématem byla směrnice o čištění odpadních vod 91/271/EHS. V současné době probíhá hodnocení směrnice Evropskou komisí, závěrečná zpráva se předpokládá koncem léta 2019. Byly shrnuty prozatímní závěry z dotazníku, který byl v rámci skupiny vytvořen. Z pohledu většiny členských států je nutná revize stávající směrnice. Předmětem revize by mělo být upřesnění pojmů individuální čištění, dešťové oddělovače, začlenění kontroly u zdroje. Ohledně mikropolutantů z pohledu členů by nemělo být

hlavním řešením jejich odstraňování v čistírnách odpadních vod, jejich regulace by neměla být zahrnuta v rámci směrnice o čištění odpadních vod. Diskutována byla problematika srážkových vod, tyto vody by měly být řešeny lokálně, na národní úrovni. Co se týká odlehčování srážkových vod, EurEau nepodporuje řešení této problematiky (nastavení cílů) v rámci směrnice. Předmětem diskuse byla energetická účinnost, dle členů by neměla být regulována na evropské úrovni, pokud ano, je nutno zajistit financování. Důležitým bodem byl čistírenský kal. Z diskuse vyplynulo, že ve směrnici by měly zůstat pouze základní požadavky, kritéria, kdy odpad přestává být odpadem, by měla být stanovena v odpadové legislativě. V současné době není využití kalu v zemědělství podporováno evropskou legislativou, což není v souladu s oběhovým hospodářstvím. Využití kalu v zemědělství by mohlo být řešeno samostatným nařízením, stejně jako využití vyčištěných odpadních vod. Předmětem diskuse byly také průmyslové odpadní vody. Tyto vody jsou v mnoha členských státech regulovány, jejich zahrnutí do směrnice by mohlo posílit národní regulaci. Důležité je především posílit principy „znečišťovatel platí“, „kontrola u zdroje“ a zavedení povinnosti předčištění. Co se týká monitoringu, členové jsou se současnými požadavky spokojeni, není zapotřebí je měnit či doplňovat. Za velmi důležité považují členové otázku stárnutí majetku, zejména zajištění financování obnovy a údržby.

V rámci probíhajícího průzkumu Evropské komise a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, jehož cílem je odhad nákladů na modernizaci ČOV za účelem odstraňování léčiv, je nutné definovat stupně čištění odpadních vod, které jsou nutné před začleněním technologie na odstraňování léčiv. Byla

diskutována terminologie používaná k definování jednotlivých technologií. Členové se shodli na definicích primárního a sekundárního čištění, co se týká čištění terciárního, definice se v členských státech liší.

V odpoledních hodinách zasedala pracovní skupina zaměřená na průmyslové odpadní vody, předmětem diskuse bylo informativní sdělení týkající se perzistentních, mobilních a toxických (PMT) a velmi perzistentních a velmi mobilních látek (vPvM), které představují riziko pro vodní zdroje. Tyto látky jsou definovány jako nerozložitelné v životním prostředí, látky s vysokou afinitou k vodě a negativním dopadem na lidské zdraví a životní prostředí. Mobilita je způsobena vysokou polaritou, která činí tyto látky velmi rozpustnými ve vodě a vykazují tak velmi malou adsorpci na nepolární povrchy. Odstraňování těchto látek při úpravě vody stávajícími metodami je neefektivní, jako účinná se osvědčila reverzní osmóza a nanofiltrace. Z pohledu EurEau by chemické látky, které jsou perzistentní, mobilní a toxické (PMT) a velmi perzistentní a velmi mobilní (vPvM), měly být regulovány dle nařízení REACH, důležitá je podpora výzkumu v oblasti chemických látek, které mohou být klasifikovány jako PMT, případně vPvM.

Členové komise byli informováni o sdělení „Strategický přístup Evropské unie k léčivým přípravkům v životním prostředí“, který dne 11. 3. 2019 vydala Evropská komise. Následovala diskuse o odstraňování mikropolutantů, zejména léčiv, v čistírnách odpadních vod. V dubnu 2019 bylo výkonnému výboru předloženo stanovisko a informativní sdělení týkající se odstraňování mikropolutantů v čistírnách odpadních vod. Evropská politika vůči mikropolutantům v povrchových a podzemních vodách by měla být přednostně založena na zásadách „kontroly u zdroje“ a „znečišťovatel platí“, jak je stanoveno v čl. 91 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie. V prvé řadě by mělo být zabráněno vnosu mikropolutantů do koloběhu vody, odstraňování léčiv až v čistírnách odpadních vod by mělo pouze doplňovat strategii „kontrola u zdroje“. To se může týkat zejména reziduí léčiv pro humánní použití, která vstupují do vodního prostředí prostřednictvím čistíren odpadních vod. V posledních letech se některé evropské státy (Švýcarsko, Nizozemsko, Švédsko, Německo, Dánsko a Flandry) věnují výzkumu v oblasti dočasného odstraňování léčiv pro humánní použití na konkrétních čistírnách odpadních vod. Zatímco v případě Švýcarska legislativa vyžaduje modernizaci 100 čistíren odpadních vod (ze stávajících 800) za účelem odstraňování léčiv, v ostatních evropských zemích probíhá výzkum dobrovolně.

Další část jednání byla věnována informativnímu sdělení k mikroplastům, jehož cílem je shromáždit současné poznatky o mikroplastech relevantních pro vodárenský sektor. Mikroplasty se do vodního prostředí dostávají přes kanalizace a čistírny odpadních vod, jako významný zdroj byly v několika studiích označeny vody srážkové (abraze pneumatik a dopravní značení cest). V mnoha členských státech tak postupně dochází k odpojování asfaltových a betonových komunikací z kanalizací. Co se týká účinnosti odstraňování, čistírna odpadních vod odstraní 80 až 95 % mikroplastů, pouze 10–15 % mikroplastů ve vodním prostředí však pochází z čistíren odpadních vod. Mikroplasty se do čistíren odpadních vod dostávají především z produktů osobní péče (zubní pasty, peelinky...) a z praní syntetických oděvů (fleece). Nejvíce mikroplastů je odstraněno v části hrubého předčištění (lapák šterku a lapák tuků) a mechanického čištění (usazovací nádrž). Jelikož v současné době neexistují analytické metody pro detekci a kvantifikaci ani metodika pro přípravu vzorků (odběr vzorků, extrakce, čištění), nelze určit množství mikroplastů v životním prostředí, identifikovat nejdůležitější zdroje a kvantifikovat jejich dopady.

V rámci pracovní skupiny zabývající se druhotnými surovinami z odpadních vod jsme byli informováni o spolupráci norské společnosti YARA (přední světový výrobce průmyslových

hnojiv) a společnosti Veolia ve věci využití druhotných surovin z čistíren odpadních vod.

Další část byla věnována regulaci na využití vyčištěných odpadních vod. Dne 17. 4. 2019 se konalo setkání pracovních skupin Rady pro životní prostředí k návrhu regulace. V rámci jednání se diskutovalo především o závaznosti této regulace pro jednotlivé členské státy, část byla věnována systému opětovného využití vyčištěné odpadní vody ve Francii.

Dalším bodem bylo nařízení Evropského parlamentu a Rady o sjednocení oznamovacích povinností v oblasti politiky životního prostředí, kterým se mění směrnice 86/278/EHS. Evropská komise přijala toto nařízení dne 26. 3. 2019. Informace budou veřejně přístupné, ale v konsolidované podobě.

Diskutovalo se o využití čistírenského kalu v zemědělství, zejména dopady jeho použití na kvalitu půdy, členové EU2 byli požádáni o zaslání informací o současné praxi využití čistírenských kalů. V této souvislosti byl zmíněn projekt QualiAgro, který probíhá ve Francii a je zaměřen na posouzení dopadu použití digestátů, kompostů a kalů na půdu. Dále byli členové vyzváni ke sdílení informací týkajících se organických kontaminantů a mikroplastů v čistírenských kalech. Část byla věnována kodigesci, bude vytvořen dotazník za účelem sběru informací o regulaci kodigesci v jednotlivých členských státech.

Následovala druhá část plenárního zasedání, v rámci které byly shrnuty závěry z jednotlivých pracovních skupin. Členové byli vyzváni k zodpovězení dotazníku týkajícího se potřeb výzkumu a priorit inovací. Dotazník je rozdělen do různých sekcí (pitná voda, odpadní voda a průřezová témata), jeho cílem je zajistit, aby fondy EU pro výzkum a inovace odpovídaly skutečným potřebám poskytovatelů vodo hospodářských služeb, nikoliv výrobců (dodavatelů) technologií. Výsledky budou shrnuty v dokumentu, který bude předložen Evropské komisi.

Další jednání se bude konat 23.–25. 10. 2019 v Bukurešti (Rumunsko) a bude společné pro komise EU1 (komise pro pitnou vodu), EU2 (komise pro odpadní vodu) a EU3 (právní a ekonomická komise). Hlavním tématem budou klimatické změny a léčiva.

*Ing. Marcela Zrubková, Ph. D.
Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava a. s.*